

Asia: VN/33490/2022

Lausuntopyyntö komission maksukyvyyttömyyslainsäädäntöjen harmonisointia koskevasta direktiiviehdotuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Mitä mieltä olette takaisinsaantia koskevista ehdotuksista?

Oikeusministeriö on pyytänyt Insolvenssioikeudellinen Yhdistys ry:ltä (The Finnish Insolvency Law Association, jäljempänä ”FILA”) lausuntoa komission maksukyvyyttömyyslainsäädäntöjen harmonisointia koskevasta direktiiviehdotuksesta erityisesti lausuntopyynnössä esitettyjen kysymysten osalta. FILA kiittää oikeusministeriötä tilaisuudesta antaa asiaa koskeva lausunto ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa;

a. Mitä mieltä olette takaisinsaantia koskevista ehdotuksista?

Merkittävä määrä takaisinsaantia koskevista ehdotuksista vastaa jo voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä, joten FILAn käsityksen mukaan direktiiviehdotus ei aiheuttane juurikaan toimenpiteitä kansallisen lainsäädännön tasolla. Joitakin huomattavia muutosehdotuksia kuitenkin esitetään.

FILA kannattaa sinällään kriittisiä aikoja ja kanneaikoja koskevaa harmonisointia, sekä pitää hyvänä, että direktiiviehdotus asettaa ainoastaan minivaatimukset velkojainsuojan tasolle. FILA kuitenkin katsoo, että kanneajan pidentäminen kolmeen vuoteen ei ole tarpeen. Nykyinen vuoden kanneaika, johon ollaan ilmeisesti myös päätymässä yrityssaneerausmenettelyn osalta, on FILAn näkemyksen mukaan riittävä.

Mitä mieltä olette pesäinhoitajan tiedonsaantia eräistä rekistereistä koskevista ehdotuksista?

FILA katsoo, että Suomessa pesäinhoitajalla on jo nykyisellään laajat rekistereitä koskevat tiedonsaantioikeudet. FILA ei katso, että harmonisointi on tältä osin tarpeellista.

Lisäksi FILA pitää ehdotusta siitä, että pesäinhoitajilla ei olisi suoraa pääsyä pankkitilirekisteriin, vaan tiedot saisi nimitettävien tuomioistuimien kautta, ongelmallisena. Tuomioistuimet ovat varsin ruuhkautuneita ja on selvää, että tällaisten tietojen välittäminen olisi nykyisessä tilanteessa vähintään hidasta tai tiedonkulku voisi pahimmassa tapauksessa jopa kokonaan vaarantua.

Mitä mieltä olette pre-pack-järjestelyitä koskevista ehdotuksista?

FILA kannattaa kansainvälisesti (ja sinänsä epävirallisesti Suomessakin tunnistettuja) kaksivaiheisia pre-pack-järjestelyjä ja näkee niissä yhteyden esimerkiksi kansalliseen nopeutettuun saneerausmenettelyyn ja konkurssisovintoon. FILAn käsityksen mukaan epävirallisia ja ei-formaaleja ”pre-pack”-järjestelyjä etäisesti muistuttavia järjestelyitä tehdään nykyisinkin tuomioistuinten ulkopuolella, kun esimerkiksi rahoittajat edellyttävät osana rahoituspakettia omistusvaihdosta velallisyhtiöön.

Suomessa ei kuitenkaan ole tällä hetkellä pre-pack-järjestelyihin liittyvää lainsäädäntöä. Näin ollen harkittavaksi tulee mahdollisesti uuden lain säätäminen koskien tämän tyyppisiä menettelyitä. Toisaalta järjestelyn ei tule olla liian säännelty, vaan siinä tulee pystyä ottaa huomioon osapuolten sopimusvapaus.

FILA huomauttaa, että ”monitor”in rooli tulee olla tarpeeksi avoin, jotta järjestely on myöhemmin velkojainkollektiivin hyväksyttävissä. Lisäksi tulee ottaa huomioon kansallisten takaisinsaantisäännösten vaikutus ehdotettuun direktiiviin.

FILA pitää kannatettavana myös sitä, että ”monitor” jatkaa selvittäjänä tai pesänhoitajana insolvenssimenettelyssä pre-pack-järjestelyn toisessa vaiheessa. Tämä on omiaan vähentämään menettelyyn liittyviä kustannuksia. Tältä osin tärkeää varmistaa, että kansallisen lainsäädännön esteellisyyskysymykset eivät nousisi esteeksi. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota menettelyn kustannuksiin ottaen huomioon erityisesti se, että ehdotuksessa esitetään tuomioistuimen määräävän valvojan sekä mahdollisen liikevaihtorajan määrittämiseen menettelyyn pääsyn edellytykseksi.

Pre-pack-järjestelyn tuomioistuinvaiheessa tulee varmistaa, että tuomioistuimilla on riittävät resurssit ja osaaminen tarvittaviin liiketoiminnallisiin arviointeihin. FILAn näkemyksen mukaan tämä toteutuisi parhaiten siten, että yrityssaneeraus- ja konkurssiasiat voitaisiin keskittää erityistuomioistuimelle.

Mitä mieltä olette johdon velvollisuuksia ja vastuuta koskevista ehdotuksista?

FILA suhtautuu kriittisesti ehdotetun direktiivin sopivuuteen suomalaiseen järjestelmään. Lisäksi arvioitavaksi tulisi olisiko direktiivillä ylipäättään saavutettavissa harmonisointia, sillä maksukyvyttömyyden määritelmässä on eroja jäsenvaltioiden välillä. Toisaalta ehdotettu säännös voisi osaltaan selkeyttää johdon toimintavelvollisuutta. Esimerkiksi kestovelkojan näkökulmasta maksukyvyttömän osakeyhtiön on Suomessa mahdollista toimia suhteellisesti liian pitkään.

FILA katsoo, että suurimmiksi ongelmiksi muodostuvat maksukyvyttömyyden (”insolvent”, ”insolvency”) määrittely ja kuinka maksukyvyttömyyttä tulee johdon monitoroida. Olisi erittäin tärkeää täsmentää sellainen raja, jolloin toimintavelvollisuus on johtohenkilöllä tai hallituksella olemassa ja milloin vastaavasti ei. On huomattava myös, että maksukyvyttömyyttä joudutaan usein arvioimaan jälkikäteen, mutta johdon toimia tulee arvioida sen hetkisten tietojen perusteella. Myös muihin määritelmiin tulee direktiiviehdotuksen jatkokäsittelyssä kiinnittää erityistä huomiota.

Mitä mieltä olette mikroyritysten purkumenettelyä koskevista ehdotuksista?

FILA pitää lähtökohtaisesti ehdotusta mikroyritysten purkumenettelystä toteuttamiskelvottomana. FILAn käsityksen mukaan Suomessa hoidetaan jo nyt tehokkaasti pienten yritysten konkurssimenettelyt.

Kyseisen direktiiviehdotuksen mikroyrityksen määritelmään sijoittuu Suomessa valtavasti yrityksiä. Useissa tapauksissa konkurssi päättyy raukeamiseen varojen puutteessa. Vaihtoehtoisella menettelyllä olisi näin ollen erittäin suuri ja ennakoimaton vaikutus.

FILA huomauttaa, että Suomessa ei ole direktiiviehdotuksessa kaavailtua viranomaista, joten kyseessä olisi joko uusi viranomainen, tai esimerkiksi ulosoton toiminnan olennainen laajentaminen ja muuttaminen. FILA pitää tällaista mallia, jossa tehtäviä siirretään insolvenssioikeuteen erikoistuneilta asianajajilta julkisen vallan toimivaltaan, toteuttamiskelvottomana.

Lisäksi erityisen tärkeää olisi säilyttää velkojan mahdollisuus hakea yritys konkurssimenettelyyn vaihtoehtoisesta purkumenettelystä huolimatta.

Mitä mieltä olette velkojatoimikuntia koskevista ehdotuksista?

FILAn käsityksen mukaan useita ehdotettuja säännöksiä sovelletaan jo suomalaisessa konkurssissa ja yrityssaneerausmenettelyssä. FILA kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että direktiiviehdotuksen mukaan velkojatoimikunnan perustaminen näyttäisi olevan kytketty velkojainkokouksen päätökseen. Suomessa konkurssissa velkojatoimikunta asetetaan velkojainkokouksen päätöksellä, mutta yrityssaneerausmenettelyssä päätöksen tekee tuomioistuin.

FILAn käsityksen mukaan velkojatoimikunnan kokouksiin ei voi osallistua valtakirjalla. Näin on etenkin saneerausmenettelyissä, joissa käräjäoikeus nimittää velkojatoimikunnan jäsenen henkilökohtaisesti.

Lisäksi minimiharmonisoinnin osalta määräaikoja voidaan pitää liian tiukkoina (esimerkiksi 15 päivän määräaika työtapojen määrittelyyn).

Muita näkemyksiä direktiiviehdotuksesta

FILA katsoo, että kokonaisuudessaan direktiiviehdotuksen jatkokäsittelyssä tulee tarkemmin kehittää ja määritellä erityisesti ehdotuksessa käytettyjä määrittelyitä sekä pyrkiä välttämään sellaisia lainsäädännön muutosvelvoitteita jäsenvaltioille, joilla kajottaisiin vakiintuneisiin, hyvin toimiviksi todettuihin aineellisen oikeuden säännöksiin sekä vakiintuneisiin, hyvin toimiviksi todettuihin menettelyihin maksukyvyttömyysasioissa.

Rantanen Olli
Insolvenssioikeudellinen yhdistys ry